

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kaip kreiptis į teismą?

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (LV) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Swipe to change

latvių

Kaip kreiptis į teismą?

Latvija

1 Ar turiu kreiptis į teismą, ar yra alternatyvų?

Latvijoje asmuo gali kreiptis į bendrosios kompetencijos teismą arba, jeigu šalyje tarpusavyje susitarė ir sudarė arbitražo susitarimą, į arbitražo teismą (išskyrus tam tikrus ginčus, kurių negalima nagrinėti arbitražo teisme).

2 Ar nustatytas ieškinio senaties terminas?

Terminai ieškiniams teisme pareikšti yra įvairūs ir jų trukmė priklauso nuo konkrečios bylos. Norėdami išsiaiškinti su terminais susijusius klausimus, kreipkitės į advokatą arba valstybinį teisinės informacijos centrą.

Civiliniame kodekse nustatyti įvairūs bendrieji terminai. Terminams įtaką gali daryti ieškinio dalykas ir aplinkybės, be to, jie turi būti nustatomi konkrečioje byloje atsižvelgiant į toliau nurodytas aplinkybes.

Šeimos teisė

Ieškiniai dėl sužadėtuvių turi būti pareiškiami per vienus metus nuo sužadėtuvių atšaukimo dienos arba vienai iš šalių atsisakius sužadėtuvių, arba, jeigu sužadėtinė pastoja, nuo vaiko gimimo dienos, jeigu tokiu metu sužadėtuvis jau buvo atšauktas arba šalis jų atsisakė.

Ieškiniai dėl sutuoktinių turtinių santykių turi būti pareiškiami per vienus metus nuo tos dienos, kurią kitas sutuoktinis pritarė sandoriui.

Vaiko motinos vyras gali ginčyti tėvystę per dvejus metus nuo tos dienos, kurią sužino, kad tai nėra jo vaikas. Vaiko motina turi tokią pat teisę ginčyti vaiko tėvystę. Pats vaikas tėvystę (motinystę) gali ginčyti per dvejus metus nuo tos dienos, kurią sulaukia pilnametystės.

Ieškiniai dėl tėvystės (motinystės) pripažinimo turi būti pareiškiami per dvejus metus nuo tos dienos, kurią šalis sužino apie tėvystę (motinystę)

panaikinančias aplinkybes arba kurią vaikas sulaukia pilnametystės, jeigu ieškinį pareiškia pats vaikas.

Ieškiniai dėl globėjo ir nepilnamečio santykių turi būti pareiškiami per vienus metus nuo tos dienos, kurią vaikas sulaukia pilnametystės arba atsiranda kitos įstatyme nustatytos aplinkybės.

Nuosavybės teisė

Ieškiniai dėl nuosavybės teisės apribojimo arba atėmimo turi būti pareiškiami per vienus metus nuo tos dienos, kurią šalis sužino apie nuosavybės teisės apribojimą arba atėmimą.

Ieškiniai asmeniui, kuris disponuoja turtu ir kuris, suėjęs įgyjamosios senaties terminui, gali įgyti į jį nuosavybės teisę, turi būti pareiškiami per 10 metų terminą, kuris pradėdamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią kita šalis sužino, kad jos turtu yra disponuojama.

Naujo savininko pareikšti ieškiniai, susiję su praeigiu, atsiradusiu dėl natūralaus proceso, turi būti pareiškiami per dvejus metus.

Prievolių teisė

Prievolių teisėje nustatytoms teisėms galioja senatis, jeigu teisę turintis asmuo jomis tinkamai nepasinaudoja per įstatyme nustatytą terminą.

Ieškiniai, susiję su prievolių teisėje nustatytais teisėmis, kurioms pagal įstatymą netaikomas trumpesnis terminas, turi būti pareiškiami per 10 metų; visoms tokioms teisėms, kurioms pagal įstatymą netaikomas trumpesnis terminas, galioja senatis, jeigu teisės turintis asmuo per 10 metų jomis nepasinaudoja, išskyrus atvejus, susijusius su kai kuriomis kitomis teisėmis, kurioms senaties terminas negalioja.

Teisei reikalauti pripažinti negaliojančia pirkimo sutartį dėl pernelyg didelių nuostolių taikoma senatis, jeigu ieškinys nebuvo pareikštas per vienus metus nuo sutarties sudarymo dienos.

Ieškiniai, susiję su nuostoliais, atsiradusiais dėl užliejimo, užmetimo arba nukritimo, turi būti pareikšti per vienų metų terminą.

Komercinės bylos

Ieškiniai dėl komercinio sandorio turi būti pareiškiami per trejų metų terminą, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatytas kitoks ieškinio senaties terminas.

Ieškiniai dėl komercinio atstovavimo sutarties turi būti pareiškiami per ketverių metų terminą, kuris pradėdamas skaičiuoti pasibaigus kalendoriniams metams, kuriais atsirado reikalavimas.

Ieškiniai dėl individualaus prekybininko vykdomos veiklos turi būti pareiškiami per trejus metus nuo jo išbraukimo iš prekybos registro dienos, išskyrus atvejus, kai ieškiniai taikomas trumpesnis ieškinio senaties terminas.

Ieškiniai dėl partnerystės nariui nustatyto draudimo, kai dėl jo tas narys negali sudaryti sandorių vykdydamas tą pačią verslo veiklą pagal partnerystę arba jam draudžiama visomis teisėmis dalyvauti su kitais partneriais, kurie vykdo tą pačią verslo veiklą, be likusių narių sutikimo, turi būti pareiškiami per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią kiti partnerystės nariai sužino apie draudimo konkuruoti pažeidimą, bet ne vėliau kaip per penkerius metus nuo pažeidimo padarymo momento.

Ieškiniai partnerystės nariui, susiję su partnerystės prievolėmis, turi būti pareiškiami per trejus metus nuo tos dienos, kurią apie nutrauktą partnerystę įrašoma į registrą, išskyrus atvejus, kai ieškiniai dėl partnerystės taikomas trumpesnis ieškinio senaties terminas.

Ieškiniai įmonės steigėjams, susijusiems su įmonės prisiimtais įsipareigojimais prieš ją įsteigiant, turi būti pareiškiami per trejus metus nuo tos dienos, kurią įmonė buvo įregistruota prekybos registre.

Ieškiniai steigėjams, susijusiems su įmonės ir trečiųjų šalių patirtais konkrečiais nuostoliais, atsiradusiais steigiant įmonę, turi būti pareikšti per penkerius metus nuo įmonės įregistravimo prekybos registre dienos. Šis terminas taip pat taikomas asmenims, kurie palengvino tokių nuostolių atsiradimą.

Ieškiniai dėl kreditoriaus teisių įmonei, kuri negali patenkinti jo reikalavimo, o kreditorius kreipiasi į pagal įstatymą atsakingus asmenis (steigėjus, trečiąsias šalis ir t. t.), turi būti pareiškiami per penkerius metus nuo reikalavimo atsiradimo dienos.

Ieškiniai dėl įmonės valdybos nariams nustatyto draudimo konkuruoti pažeidimo turi būti pareiškiami per penkerius metus nuo pažeidimo padarymo dienos.

Ieškiniai dėl nuostolių, kuriuos reorganizavus įmonę patyrė įmonė, jos nariai arba kreditoriai, turi būti pareiškiami per penkerius metus nuo reorganizavimo įsigaliojimo dienos.

Ieškiniai ekspeditoriui turi būti pareikšti per trejus metus.

Ieškiniai ekspeditoriui dėl krovinių, išskyrus atvejus, kai ekspeditorius veikė nesąžiningai arba labai aplaidžiai, ir ieškiniai prekių sandėlio savininkui, išskyrus atvejus, kai jis veikė nesąžiningai arba labai aplaidžiai, turi būti pareikšti per vienus metus.

3 Ar turėčiau kreiptis į šios valstybės narės teismą?

Žr. duomenų suvestinę „Teismų jurisdikcija“.

4 Jei taip, į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis – pagal savo arba atsakovo gyvenamąją vietą ar pagal kitus bylos teisingumo kriterijus?

Žr. duomenų suvestinę „Teismų jurisdikcija – Latvija“.

5 Į kokį šios valstybės narės teismą turėčiau kreiptis, atsižvelgiant į ieškinio pobūdį ir ginčijamos sumos dydį?

Žr. duomenų suvestinę „Teismų jurisdikcija – Latvija“.

6 Ar galiu pareikšti ieškinį teismui pats, ar turiu kreiptis į tarpininką – advokatą?

Prašymą gali pateikti pats ieškovas arba įgaliotasis asmuo. Prie prašymo galima pridėti įgaliojimą. Advokato arba kito patarėjo teisės klausimais paslaugomis neprivaloma naudotis.

7 Kur konkrečiai turi kreiptis dėl ieškinio pareiškimo – į teismo priimamąjį, teismo sekretoriatą ar kitą administracinį padalinį?

Prašymas turi būti pateiktas jurisdikciją turinčiam pirmosios instancijos teismui.

Pareiškėjas arba įgaliotasis asmuo prašymą pateikia teismo raštinei (*kanceleja*). Prašymus taip pat galima siųsti paštu ir juos reikėtų adresuoti atitinkamam teismui.

Prašymus darbo valandomis priima teismo pirmininko paskirtas darbuotojas – paprastai tai būna teismo pirmininko padėjėjas arba raštinės darbuotojas.

8 Kuria kalba galiu pareikšti ieškinį? Ar galiu ieškinį pareikšti žodžiu, ar jį būtina teikti raštu? Ar galiu siųsti ieškinį faksu arba elektroniniu paštu?

Pagal Civilinio proceso kodeksą šalys, pateikdamos kokius nors užsienio kalba surašytus dokumentus, turi pateikti jų vertimus į oficialiąją – latvių – kalbą ir užtikrinti, kad jie būtų autentifikuoti pagal nustatytas procedūras. Asmuo, kuris atleidžiamas nuo teismo išlaidų, vertimo dokumentų pridėti neturi.

Teismas gali sutikti, kad tam tikri procesiniai veiksmai būtų atliekami kita kalba, jeigu to prašo kuri nors šalis, o kitos šalys tam neprieštarauja. Teismo posėdžiai protokolai ir sprendimai surašomi latvių kalba.

Ieškinyms pareiškiamas teismui pateikiant rašytinį prašymą. Ieškovas prašymą gali pateikti asmeniškai arba per įgaliotąjį asmenį, be to, prašymą galima siųsti įprastu paštu, bet ne faksu ar elektroniniu paštu.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad saugiu elektroniniu parašu pasirašytus dokumentus galima naudoti bet kokios rūšies prašymui pateikti, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta konkreti bylos pradėjimo procedūra. Elektroniniai dokumentai, susiję su tam tikrų rūšių sutartimis dėl nekilnojamojo turto, šeimos ir paveldėjimo ir tam tikrų rūšių garantijų sutartimis, nėra priimami.

9 Ar yra nustatytos specialios ieškinio pareiškimo formos, o jeigu jų nėra, kaip turiu išdėstyti ieškinį? Koks turi būti ieškinio turinys?

Turi būti pateikiamas rašytinis prašymas. Dažniausiai ieškiniai surašomi laisva forma. Konkrečios formos nustatytos ieškiniams dėl nedidelių sumų (*maza apmēra prasības*, Civilinio proceso kodekso 303 skyrius), prievolių įvykdymui įteikiant teismo pranešimą (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*, Civilinio proceso kodekso 501 skyrius) ir prašymams dėl laikinos apsaugos nuo smurto (*pagaidu aizsardzība pret vardarbību*, Civilinio proceso kodekso 305 skyrius).

Jeigu ieškinio forma nenustatyta, būtiniausia informacija ir duomenys, kuriuos reikia pateikti prašyme, būna nurodyti Civilinio proceso kodekse. Pagal Civilinio proceso kodeksą prašyme reikia nurodyti šią informaciją:

- teismo, kuriam teikiamas prašymas, pavadinimą;
- ieškovo vardą, pavardę, asmens kodą ir deklaruotą gyvenamąją vietą (jeigu ieškovas neturi deklaruotos gyvenamosios vietos, reikia nurodyti faktinę jo gyvenamąją vietą); jeigu prašymą teikia juridinis asmuo, reikia nurodyti tokio juridinio asmens pavadinimą, registracijos numerį ir registruotos buveinės adresą; ieškovas taip pat gali nurodyti kitą susirašinėjimo su teismu adresą;
- atsakovo arba suinteresuotosios šalies vardą, pavardę, asmens kodą, deklaruotą gyvenamąją vietą ir bet kokį kitą deklaruotą papildomą adresą arba, jeigu deklaruotos gyvenamosios vietos nėra, faktinę gyvenamąją vietą; jeigu prašymą teikia juridinis asmuo, reikia nurodyti tokio juridinio asmens pavadinimą, registracijos numerį ir registruotos buveinės adresą; būtina nurodyti atsakovo asmens kodą arba registracijos numerį, jeigu jis žinomas;
- ieškovo atstovo vardą, pavardę, asmens kodą ir susirašinėjimo su teismu adresą, jeigu ieškinį pareiškia atstovas, arba, jeigu ieškinį pareiškia juridinis asmuo, tokio juridinio asmens pavadinimą, registracijos numerį ir registruotos buveinės adresą;
- jeigu pareiškiamas ieškinyje dėl piniginių sumų išieškojimo, reikia nurodyti kredito įstaigos pavadinimą ir numerį tos sąskaitos, į kurią turi būti atliktas mokėjimas, jeigu tokie duomenys žinomi;
- ieškinio dalyką;
- ieškinio sumą, jeigu ieškinį galima įvertinti pinigais, ir būdą, kuriuo buvo apskaičiuota prašoma išieškoti arba ginčijama suma;
- faktines aplinkybes, kuriomis ieškovas grindžia savo ieškinį, ir tokias faktines aplinkybes pagrindžiančius įrodymus;
- įstatymą, kuriuo pagrįstas ieškinyje;
- ieškovo reikalavimus;
- prie prašymo pridedamų dokumentų sąrašą;
- prašymo surašymo datą ir bet kurią kitą svarbią informaciją.

Pagal Civilinio proceso kodeksą teikiant konkrečios rūšies prašymus (pvz., prašymą nutraukti santuoką) ir nagrinėjant konkrečių rūšių bylas (pvz., bylos dėl įvaikinimo patvirtinimo arba pripažinimo negaliojančiu, paveldėjimo apsaugos ir globos bylos) reikalaujama pateikti papildomos informacijos.

Prašymą turi pasirašyti ieškovas arba jo atstovas arba ieškovas ir atstovas, jeigu to reikalauja teismas, išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip. Jeigu atstovas veikia ieškovo vardu, prie prašymo reikia pridėti įgaliojimą (*pilnvara*) arba kitą dokumentą, kuriuo patvirtinama atstovo teisė atlikti su ieškinio nagrinėjimu susijusius veiksmus.

Teismui reikia pateikti tiek prašymo kopijų, kiek yra atsakovų ir suinteresuotųjų trečiųjų šalių.

Prie prašymo taip pat reikia pridėti dokumentus, kuriais:

įrodomas tinkamo dydžio žyminių mokesčių (*valsts nodevas*) ir kitų teismo išlaidų sumokėjimas įstatyme nustatyta tvarka;

patvirtinama, kad klausimas iš anksto buvo nagrinėjamas neteismine tvarka, jeigu to reikalaujama pagal įstatymą;

patvirtinamos ieškinį pagrindžiančios faktinės aplinkybės.

Latvijos teismų portalo (www.tiesas.lv) skilties „E. paslaugos“ (*E. Pakalpojumi*) dalyje „E. formos“ (*E. veidlapas*) galima rasti įvairių procesinių dokumentų formas. Atsisiuntus ir užpildžius formas, jas galima pateikti spausdintine forma.

10 Ar reikia mokėti teismo mokesčių? Jeigu taip, kada? Ar turiu mokėti advokatui nuo pat ieškinio pareiškimo?

Teismo išlaidas reikia atlyginti prieš pateikiant prašymą (žyminis mokestis (*valsts nodeva*), registracijos mokestis (*kancelejas nodeva*) ir su bylos nagrinėjimu susijusios išlaidos (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)); teismo išlaidas galima apmokėti banke. Teismo priimtame šaliai palankiame sprendime bus nurodyta, kad pralaimėjusi šalis laimėjusiai šaliai turi sumokėti visas jos patirtas teismo išlaidas. Jeigu ieškinyje patenkinamas iš dalies, teismo išlaidas šalys atlygina proporcingai. Jeigu ieškovas nutraukia bylą arba ieškinyje paliekamas nenagrinėtas, ieškovas privalo atlyginti atsakovo patirtas teismo išlaidas

(išskyrus įstatyme nustatytus atvejus, kai ieškinyis yra susijęs su pažymėjimo išdavimu pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1896 /2006). Tokiu atveju atsakovas neatlygina ieškovo apmokėtų teismo išlaidų, tačiau jeigu ieškovas nutraukia bylą, nes atsakovas savanoriškai patenkina reikalavimą pateikus prašymą, teismas ieškovo prašymu gali atsakovui priteisti atlyginti ieškovo patirtas teismo išlaidas.

Panašiai bylos nagrinėjimo išlaidas (advokato mokesčius, dalyvavimo teisme išlaidas ir su įrodymų rinkimu susijusias išlaidas) ieškovo naudai turės atlyginti atsakovas, jeigu ieškovo ieškinyis patenkinamas visiškai ar iš dalies arba jeigu ieškovas nutraukia bylą, nes atsakovas savanoriškai patenkina reikalavimą pateikus prašymą. Atmesdamas ieškinį teismas nurodo ieškovui atlyginti atsakovo gynybos išlaidas.

Advokatui arba patarėjui teisės klausimais mokėtini mokesčiai nustatomi kliento ir advokato ar patarėjo teisės klausimais sudarytoje sutartyje.

11 Ar galiu gauti nemokamą teisinę pagalbą?

Žr. duomenų suvestinę „Teisinė pagalba“.

12 Nuo kurio momento mano ieškinyis laikomas oficialiai pareikštu? Ar institucijos praneš, ar mano ieškinyis pareikštas tinkamai?

Paštu arba klientų aptarnavimo valandomis gauti dokumentai registruojami teismo gaunamos korespondencijos registre jų gavimo dieną. Tariama, kad prašymas buvo pateiktas jo gavimo dieną. Terminas, per kurį teisme turi būti atliekamas bet koks procesinis veiksmas, baigiasi paskutinę teismo darbo valandą. Jeigu prašymas, skundas arba kita pašto siunta ryšių operatoriui įteikiama iki termino paskutinės dienos 24.00 val., tariama, kad toks prašymas, skundas arba kita pašto siunta buvo įteikta laiku.

Jeigu prašyme yra klaidų arba prie jo nepridėti kiti reikalingi dokumentai, teisėjas priima pagrįstą nutartį, kurioje nurodo, kad prašymas nebus toliau nagrinėjamas. Šios nutarties kopija nusiunčiama ieškovui ir jam suteikiamas terminas prašymo trūkumams ištaisyti. Šiuo atveju nustatomas ne trumpesnis nei 20 dienų terminas, kuris pradedamas skaičiuoti nuo nutarties išsiuntimo dienos. Jeigu ieškovas per nustatytą terminą ištaiso trūkumus, tariama, kad prašymas pateiktas tą dieną, kurią teismas gavo prašymą pirmą kartą. Jeigu ieškovas per nustatytą terminą trūkumų neištaiso, tariama, kad prašymas niekada nebuvo pateiktas ir gražinamas ieškovui. Prašymo gražinimo faktas nereiškia, kad ieškovas dar kartą negali pateikti teismui prašymo.

Konkretus patvirtinimas, kad prašymas pateiktas tinkamai: jeigu prašymas surašytas teisingai ir prie jo pridėti visi reikalingi dokumentai, teisėjas per septynias dienas nuo prašymo gavimo teisme dienos priima nutartį, kuria patvirtina prašymą ir pradeda nagrinėti bylą.

Pradėjus nagrinėti bylą, prašymas ir prie jo pridėtų dokumentų kopijos nusiunčiamos atsakovui ir jam suteikiamas terminas rašytinėms pastaboms pateikti.

Gavęs pastabas, teisėjas jų kopiją nusiunčia ieškovui ir suinteresuotosioms trečiosioms šalims. Teisėjas gali prašyti, kad ieškovas pateiktų atsiliepiamą į pastabas. Gavęs pastabas arba pasibaigus pastabų pateikimo terminui, teisėjas nustato bylos nagrinėjimo teisme posėdžio datą. Teismo pareigūnas šalims išsiunčia šaukimą į teismą. Jeigu byla nagrinėjama rašytinio proceso tvarka, nagrinėjimo data nenustatoma, o šalims šaukimas į teismą nesiunčiamas.

13 Ar gausiu išsamią informaciją apie bylos tvarkaraštį (pvz., kada atvykti į bylos svarstymą)?

Bylos šalys gauna šaukimą į teismą, kuriame nurodoma bylos nagrinėjimo teisme arba kito procesinio veiksmo atlikimo data ir vieta. Šaukimas į teismą siunčiamas asmens deklaruotos gyvenamosios vietos adresu, tačiau asmuo taip pat gali nurodyti kitą susirašinėjimo su teismu adresą.

Jeigu atsakovas neturi Latvijoje deklaruotos gyvenamosios vietos, o ieškovui dėl objektyvių priežasčių nepavyko nustatyti atsakovo gyvenamosios vietos už Latvijos ribų, teismas, remdamasis pagrįstu ieškovo prašymu, gali taikyti tarptautiniuose susitarimuose, kurių privalo laikytis Latvija, arba Europos Sąjungos teisės aktuose nustatytas atsakovo adreso nustatymo procedūras.

Jeigu atsakovo adreso negalima nustatyti taikant tarptautiniuose susitarimuose, kurių privalo laikytis Latvija, arba ES teisės aktuose nustatytas procedūras, arba paaiškėja, kad atsakovui neįmanoma nusiųsti dokumentų ieškovo nurodytu adresu arba kad atsakovui neįmanoma nusiųsti dokumentų taikant Europos Sąjungos teisės aktuose ar tarptautiniuose susitarimuose, kurių privalo laikytis Latvija, nustatytas procedūras arba Civilinio proceso kodekse nustatytas tarptautinio bendradarbiavimo nagrinėjant civilines bylas procedūras, atsakovas, kuris Latvijoje neturi deklaruotos gyvenamosios vietos, į teismą šaukiamas paskelbiant informacinį pranešimą oficialiajame leidinyje (*Latvijas Vēstnesis*).

Latvijos teismų portalo (<http://www.tiesas.lv/>) skilties „E. paslaugos“ (*E. Pakalpojumi*) dalyje „Teismo nagrinėjamos bylos“ (*Tiesvedības gaita*) įrašius bylos arba šaukimo į teismą numerį galima rasti informacijos apie teisme nagrinėjamą bylą.

Paskutinis naujinimas: 07/02/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.